

Tõnu Raad

MARI JÕE

Eelmisel reedel pidas oma esimest juubelit "Puhh" — juba kümnendat korda etendus Estonia Teatris Tõnu Raadiku muusikal, mida viimane kord mängiti heategevuse korras Eestimaa puuetega lastele ja paljulapselistele peredele.

Muusikali loomise idee pärineb Neeme Kuningalt.

Mis ajendas Neeme Kuningat niisugust tükki laste ette tooma? Võib-olla hakkas "Pipi Pikksuka" (mängiti kokku 402 korda ja aastast 1969) aeg ümber saama, võib-olla oli Estonia Teatri peanäitejuhil soov lastele midagi tõeliselt head ja uut näidata.

Igal juhul oli Tõnu Raadik see, kellele Neeme Kuningas tegi ettepaneku muusikali kirjutamiseks. Enne nõusoleku andmist võttis Tõnu Raadik endale pisut mõtlemisaega. Oli see ju tema esimene kokkupuude ooperiteatriga. "Ma ei kahetse. Sain suure kogemuse, ja töö oli minu jaoks huvitav," on Tõnu Raadik kindel.

Juunis algas töö muusikali kallal. Septembriks oli lugu arvutis praktiliselt valmis. Koostööd tehti lavastaja Mait Agu ja kunstnik Riina Vanhaneniga. Detsembrini võttis aega väljatrükkimine ja paranduste tegemine. Kuigi tuli ette neidki hetki, mil sai oma nõusolekut kahetsetud, oli heliloojal pärast esietendust rahulolev tunne.

Tõnu Raadik põhjendab ise: "Olen palju draamateatriga kokku puutunud, aga mis-

TÕNU RAADIK

Muusikal "Puhh" oli heliloojale esimene kokkupuude ooperiteatriga.

ik on tehtud tööga rahul

MUUSIKALI "PUHH" HELILOOJA TÕNU RAADIK

Kas kirjutada lastele või täiskasvanutele, ei ole helilooja arvates mingit vahet, sest muusikalised vahendid ei erine.

Raigo Pajula foto

sugune on tulemus ooperiteatris, ei osanud ette kujutada. Kuidas sõnaline ja muusikaline osa, ka tants omavahel kokku panna? Kuidas lahendada kõik tehnilised probleemid? Kasutasime kompuutriga mängitud löike, mis orkestriga üheaegselt kõlama peavad ja kuidas need tasakaalus käituvad, ei osanud ette kujutada. Kuidas mikrofonid püsivad ja kas näitlejad tulevad selle peale, et mikrofonid sisse lülitada, kui

nad lavale lähevad?... Aga tulemusel pole minu arvates viga, ehkki minu jaoks oli see pisut ootamatu."

Helilooja arvates on muusikal välja tulnud tegelikult väga väheste proovidega. Draamateatris on enne palju proove ja tükk on enne esietendust palju rohkem valmis.

"Võib-olla on see ka ooperiteatri omapära, et tehakse vähe proove. Ma ei kujutanud ette, kuidas näitlejad üldse jõuavad

läbivat liini kujundada. Tuhat üksikasja, mida peab silmas pidama — laul, tants, fraseerimine, orkester jne.," meenutab Tõnu Raadik proovide aega.

Kahtlemata on proovide periood alati üsna närviline. Tõnu Raadik tööst näitlejate ja tantsijatega otseselt osa ei võtnud. Tema viibis töö juures orkestriga ja läbimängudel. Lustakaid lugusid proovidest ta ei mäleta. Pidevalt tuli teha muudatusi, et tükki kahe tunni sisse ära mahutada. "Lastele mõeldud tükkis ei tohi tempo maha käia. Mudilased muutuvad kannatamatuteks. Pikad mõttega läbiveetavad stseenid pole mõeldavad, sest lapsed ei jaks pingsalt jälgida. Tükk ei tohi olla väga pikk," väidab helilooja.

Siiski on Tõnu Raadik kindel, et lastele etendus meeldib. Publik on tema arvates hea. On ta ju teatrites vaatajatega palju kokku puutunud ja teab, missugune on hea reaktsioon: "Olen põhiliselt küll lavale vahtinud, ja on konkreetsed kohad, kus ootan publiku reaktsiooni. Kui näitleja ära ei puänteeeri, reaktsiooni ei tule. Nii et olen hädas pigem sellega, miks osatäitja seda ei tee."

Näitlejad Estonia Teatri poolt pakkus välja Neeme Kuningas. "Ilmselt oli ta kaua mõelnud, sest valik on minu arvates päris hea," on Tõnu Raadik veendunud.

Esialgne koosseis küll ei õnnestunud. Voldemar Kuslap (Iahi osatäitja) langes haiguse tõttu rivist välja ja kaks nädalat enne esietendust lülitus muusikali Jüri Aarma, kelle pakkus välja Mait Agu. "Aarma pidi "püstolit tegema" ja oli selles mõttes ehmatatud," kommenteerib helilooja. Väljaspoolt teatrit oli ka Tõnu Kark ja kolm poissi, kes Christopheri mängivad. "Laulmine Tõnu Kargu tugevam külj just pole, aga roll tuleb ka teises mõttes välja mängida. Kark tahtis Puhhi osa algul üldse ilma dublandita teha. Kui aga tulevad filmivõtted ja teised etendused, ei saa Estonia Teater sundida teda "Puhhis" kaasa tegema. Ja tedagi, niisugune näitleja tööpuuduse all ei kannata. Christopheri osatäitjad on koorist ja kõik väga tublid lauljad ja toredad poisid," ütleb Tõnu Raadik.

Kas kirjutada lastele või täiskasvanutele, ei ole helilooja arvates mingit vahet, sest muusikalised vahendid ei erine: "Algmaterjal "Karupoeg Puhh" on niivõrd hea. Ja kui palju selles tükkis tegelikult lastele on? Aine on lastele, aga on palju probleeme, mis pole tegelikult päris lastele mõeldud. Niisuguse loomingu puhul on muidugi hea, kui tulevad ideevälgatused ja -sähvatused, aga tegelikult tuleb lihtsalt maha istuda ja kirjutada. Raske on kirjeldada, kuidas kõik transformeerub. Tehniline osa ja teostus on tegelikult sama olulised kui idee."

Pileteid etendustele müüb teater üks kuu ette. Igatahes viimasele päevale ei tasu pääsme hankimist jätta. Tundub, et Puhhil, nagu omal ajal Pipilgi jätkub tööd veel vähemalt kahekümne viieks aastaks.